

داوران بخش «مجموعه مستند» هفتمین جشنواره تلویزیونی مستند و آثار راه یافته به بخش مسابقه این جشنواره اعلام شدند. سعید رشتیان، جواد قارایی و مهدی بخشی مقدم، داوران بخش مجموعه مستند هفتمین جشنواره تلویزیونی مستند هستند که آثار راه یافته به مسابقه را داوری خواهند کرد. سعید رشتیان، از تهیه کنندگان و مستندسازان باسابقه سینمای مستند است که تاکنون تولید مجموعه مستندهای

راهیابی ۱۵ اثر به بخش مسابقه جشنواره تلویزیونی مستند

که این روزها صداوسیما را نقد می کند

سیر نقد از درون

وی ادامه می دهد: این موضوع بسیار حساس است. پژوهش انجام دادیم تا ببینیم چنین کاری در رسانه های مختلف دنیا شده یا نه؟ این که نقد سیاست های درون یک سازمان به صورت عمومی پخش شود را ندیده ایم. در جلسه آقای جبلی چند پیشنهاد دادند و گفتند فکر می کنم این برنامه باید زنده باشد که اقبال مهمانان برنامه و مخاطبان بیشتر شود. گفتند این برنامه را با فرم هارد تاک تولید کنید. بعد بحث مجری شد، فردی می خواستیم که فضای سازمان را بشناسد، بحث را جهت دهی کند و پیش ببرد. در همان جادکتر جبلی، آقای موسوی را پیشنهاد و اعضا هم اعتماد کردند. بعد از دو سه پرونده اتفاق فکر پیشنهاد داد

به سمت مناظره پیش ببریم. بعد از دو سه پرونده اتفاق فکر پیشنهاد داد

بازخورد های مثبتی درخصوص مناظرات داشتیم. این تهیه کننده و کارگردان در مورد این که برنامه به همین شیوه جلو خواهد رفت یا به سبک و سیاق قبل بازخواهد گشت، عنوان می کند؛ بستگی به پرونده دارد. ما خیلی موضوع محور پیش می رویم و منعطف هستیم. این که سوزها چطور انتخاب می شوند و آیا گروه طبق مسائل روز پیش می رود یا موضوعات ملتبه و حساس مربوط به سازمان را که از قدیم مطرح بودند، دستمایه قرار می دهد، موضوع دیگری است که از هیودی می برسیم. او می گوید: یک سری از موضوعات در جلسات اتاق فکر دیو شده مثل ساترا، مرجعیت خبر، غیبت مجریان مطرح و بازگانی؛ ولی به روز هم پیش می رویم؛ یعنی مثلا اگر امروز بحث سلب ریتی یا ورود دوباره آقای رشیدپور داغ می شود

همین موضوعات را کار می کنیم. شروع برنامه مان هم با همین خبرها مقارن بود. انتخاب کارشناسان و مهمانان برنامه به نظر دشوار می آید. برخی از آنان ممکن است فکر کنند حرف های شان سانسور می شود. پروسه دعوت از این افراد را هیودی چنین توضیح می دهد: تیم هماهنگی و سردبیری موضوع را برای مهمان باز می کند. اکثرا بحث ها بحث های مبنایی است. البته هنوز چالش داریم؛ یعنی گاهی افراد نمی آیند یا مثلا کسی می گوید جلوی فلان فرد نمی نشینم. «آیا قرار است چهره هایی را در این برنامه ببینیم که همیشه منتقد عملکرد رسانه ملی هستند و کم در تلویزیون دیده شدند؟» این پرسش دیگری است که بیان می کنیم و هیودی در جواب می گوید: این کار را کردیم؛ مثلا در فضای رسانه ای مجازی می بینیم فردی داد می زند «تلویزیون به من اجازه دهد پیام و فلان مطلب را بگویم؛ چرا رسانه آزاد نیست؟» ه همین فرد رنگ زدم ولی بارها به دلایل مختلف نپذیرفته و نیامده است. درها باز است اما برخی خودشان نمی آیند. برنامه هایی در حوزه نقد ورزش و سینما داشتیم. این که قرار است «جام جم» به یک برند مانا تبدیل شود یا خیر نکته دیگری است که هیودی در این باره شرح می دهد: ذهنیت این بوده که برنامه ماندگاری باشد و دائما رسانه خود را رصد و نقد کند. ما نقد را از خودمان شروع کردیم و این اتفاق مهمی است.

وی بیان می کند: در فرم مناظره مجری بیشتر نگاهیان بحث است تا منحرف نشود. کار مجری این است که فضا را مدیریت کند و بحث را پیش ببرد. در مدلی که با مهمان گفت وگو می کند کار سنگین تر است چون باید نظر مخالف نظر مهمان را بیان کند. یعنی مجری نقش می گرفت اما شاید نظر خودش این نبود. اساسا برنامه روی پژوهش جلو می رود و نسبت به هر مهمان و موضوع نیم سردبیری پژوهش های مفصل بعضا ۱۰۰-۵۰ صفحه ای دارد. یکی از نقدهایی که مطرح می شود این است که چهره های مثل شریفی مقدم و دلآوری که سابقه اجرای برنامه های چالشی دارند شاید برای جذب مخاطب عام موثرتر باشند. هیودی می گوید: آقای موسوی ریسک کردند و این فضا را پذیرفتند. شاید مجری های مطرح این فضا را نپذیرند که موضوع خود را نداشته باشند

هفتمین جشنواره تلویزیونی مستند راه یافتند. از جمله این مستندها می توان به «عملیات پلنگ» به تهیه کنندگی فتح... امیری، «موزه های یزد، فصل دوم» به تهیه کنندگی محسن عباسی سرچشمه و ... راهیابی ۱۵ اثر به بخش مسابقه هفتمین جشنواره تلویزیونی مستند، «بر سینمای ایران چه گذشت» به تهیه کنندگی شهرام میراب اقدام، «خانه های نورانی» به تهیه کنندگی محمد امین نوروزی و... اشاره کرد.

و نسبت به هر مهمان موضع شان تغییر کند و نقش بگیرند. در دو قسمتی که در خدمت آقای دلآوری و خانم شریفی مقدم بودیم بخش مناظره بود و بیشتر کنترل بحث و تایمینگ و بحث های این مدلی را داشتند و این نبود که خودشان نسبت به بحث موضع بگیرند.

مخالف خوان هستم

سیداحمد موسوی صمدی، مجری و سردبیر برنامه جام جم در حال آماده شدن و حضور در استودیو است. در اتاق گرم با او گپ می زنیم. از موسوی صمدی درباره سوابق علمی و اجرایی او پرسیدیم و پاسخ می دهد: من فارغ التحصیل رشته فرهنگ و ارتباطات دانشگاه امام صادق (ع) هستم و گرایش ارشدم سیاست گذاری بوده و دکتری خود را در رشته سیاست گذاری فرهنگی ادامه دادم. در دوره ای مدیر مجتمع شهیدآوینی بودم و همچنین به مدت چهار سال مدیر گروه اجتماعی شبکه چهار سیما بودم.

موسوی درباره سابقه اجرا و سبک کارش در این برنامه به جام جم می گوید: واقعیت این است که من اجرای حرفه ای را بلد نیستم و حتی بعضی دوستان به طعنه یا شوخی می گویند تبق می زنی و من می گویم بله، اما به لحاظ کارشناسی و فضای علمی که سال ها دنبال کردم برای نشستن بر این صندلی انتخاب شدم. فضای مطالعاتی من سال ها در حوزه سیاست گذاری رسانه

بوده است و تجربه مدیریت گروه اجتماعی شبکه چهار سیما را داشتم. تصور می کنم این برنامه بیشتر از آن که به یک مجری نیاز داشته باشد، به یک میزبان تخصصی نیاز دارد. من حتما ضعف هایی را که در حوزه اجرا دارم می پذیرم اما به دلیل حوزه های علمی که در این سال ها دنبال کردم برای راهبری این بحث انتخاب شدم. از این رو سعی می کنم گفت وگو را پیش ببرم.

وی ادامه می دهد: فضای اتاق فکر برنامه جام جم باز و بیسط است؛ فضا و روی گشاده ای به سوی همه منتقدان دارد. روزنامه نگاران و افرادی از جریان های مختلف فرهنگی در کشور به ما در اتاق فکر کمک می کنند و مشورت می دهند. این خاصیت به دوری جام جم از تک بعدی بودن کمک می کند.

از موسوی صمدی می پرسیم چرا در این برنامه شخصیت دوگانه ای از مجری می بینیم؟ هر بار در بحث یک سو می ایستد و نظرات متفاوتی ارائه می دهد؟ سردبیر جام جم پاسخ می دهد: شخصیتی که برای میزبان برنامه جام جم تعریف شده، شخصیتی مخالف خوان است. یعنی هر کسی مقابل او بنشیند وظیفه میزبان، نمایندگی از جریان مخالف است. مثلا در قسمتی که با آقای کوشکی داشتم موقعیتی که انتخاب کردم، موقعیت جریان سیاسی

معارض ایشان بود. در نسبت با آقای دکتر داروغه زاده هم موقعیتی که خلق کردم موقعیت مخالف با نگاه ایشان بود. پس شخصیت میزبان در جام جم بیشتر یک شخصیت پرسرشنگر و مطالبه گر است، سعی می کند وکیل مدافع مخاطب باشد تا بحث به صورت دیالکتیک پیش رود.

این مجری و سردبیر به چرایی انتخاب این سبک اجرا اشاره کرد و ما از او درباره چالش های آن هم پرسیدیم که می گوید: با توجه به الگوهای سنتی اجرا در برنامه های سیما، مخاطب از مجری توقع یک موضع ثابت دارد. ما سعی کردیم در جام جم این نکته را به چالش بکشیم؛ برای همین مخاطب در قسمت های نخست برنامه با مجری دچار دوگانگی می شد و نمی توانست موضع او را حدس بزند. پس چالش اول عدم باورپذیری مخاطب بود که البته بعد از مدتی هم نوایی پیدا کرد. بعضی مواقع فضایی در برنامه تعریف می شود که مجری یا میزبان بیشتر زمان نگه دار و اداره کننده جلسه باشد. طراحی ما در جام جم به این شکل است که مجری حتی در مناظره هم پرسرشنگر فعال باشد. به همین دلیل میزبان جام جم، جوانی را که از یک طرف میز گرفته است، دسته بندی می کند و صورت بندی جدید به آن می دهد و بعد از طرف مقابل می پرسد. در اصل وظیفه میزبان در مناظره های این برنامه به چالش کشیدن دو طرف بحث و البته پیشبرد گفت وگوست.

این سردبیر درباره انتخاب موضوعات توضیح می دهد: یک فهرست موضوع در اتاق تحریریه داریم که در اتاق فکر (شورای سیاست گذاری) بررسی و به مدیران مرکز سیم رخ ارائه می شود و در اتاق فکر موضوع را انتخاب می کنند.

بسیاری از حضور و تاثیر رئیس رسانه ملی در این برنامه می گویند، موسوی ضمن تایید این مورد، بیان می کند: همه برنامه های سازمان صداوسیما سلسله مراتبی دارد که توسط معاونت مرتبط و مدیران رسانه ملی پیگیری می شود اما به دلیل اهمیت موضوع برنامه جام جم و همچنین این که رئیس رسانه ملی، وعده شکل گیری برنامه جام جم را در دیدار با دانشجویان دانشگاه صداوسیما داده بودند، ایشان توجه ویژه ای نسبت به این برنامه دارد. در بعضی موضوعات امکانش فراهم می شود و جلسه اتاق فکر را در حضور ایشان تشکیل می دهیم. وی درباره انتخاب موضوعات می افزاید: در تحریریه و اتاق فکر جام جم یک خط محتوایی را دنبال می کنیم. در فصل اول جام جم از پرداختن به سوزها پرهیز شده و بیشتر به راهبردها توجه داریم. تا شمساعت و راهبردهای اصلی پرداخته نشود نمی توان به سوزها پرداخت. البته در ادامه احتمالا بیشتر به موضوعات مصداقی و خردتر نگاه می کنیم.

در ادامه گفت وگو پرسیدیم که جام جم وعده داده بوده که به دیگر عرصه های مرتبط با فرهنگ و رسانه می پردازد، کی این موضوع محقق می شود؟ موسوی بیان می کند: رئیس سازمان تاکید داشتند ابتدا نقدهای جام جم از رسانه ملی شروع و در ادامه سایر حوزه ها پوشش داده شود. امیدواریم بعد از قسمت سیزدهم به عنوان پایان فصل اول، وارد نقد دیگر عرصه های فرهنگی و رسانه ای شویم.

دیدگاه

ما خودمان را نقد می کنیم شما چطور؟

سراغ نداریم که رسانه ای به نقد خود برخیزد و با وجود هجمه های خارجی که علیه آن وجود دارد به همه نشان دهد که نه تنها از شنیدن نظرات مختلف و نقدها نمی هراسد بلکه خود نیز مسیر را برای طرح شدن دیدگاه های متفاوت باز گذاشته است. به استناد سخنان دست اندکاران برنامه جام جم، بسیاری که همواره منتقد صداوسیما بودند و می گفتند درهای رسانه ملی به روی شان بسته است به این برنامه دعوت شدند تا اگر نقدی سازنده دارند از همین دریچه بیان کنند اما در وقت عمل پا پس کشیدند. درواقع برخی خود حاضر نیستند که برخلاف ادعای شان در این برنامه حاضر شوند؛ از غر زدن فاصله بگیرند و به نقد سازنده پر و بال دهند. این موضوع یکی از چالش های برنامه محسوب می شود که شاید به چشم بسیاری نیاید اما درواقع فراهم کردن شرایطی که مهمانان حاضر شوند، مقابل طیف مخالف فکری شان بنشینند و پاسخگوی پرسش هایی باشند که پیش از این کمتر در قاب رسانه ملی مطرح شده، خود از دشواری ها است.

مخاطبان در این برنامه که پس از سال ها پخش به ثمر نشسته است، می توانند فضایی را مشاهده کنند که با یکی از به نقد کشیدن سیاست های رسانه ای اش که روی آنتن می رود ندارد و این مهم قطعا به عمق بخشیدن به سواد رسانه ای طیف وسیعی از بینندگان کمک خواهد کرد. سواد که این روزها و با گسترش رسانه های جمعی و شبکه های اجتماعی مجازی بر آن بیشتر تاکید و لزوم فراگیری آن از سال های کودکی تا بزرگسالی تصریح می شود. بدیهی است که نقش برنامه هایی که خود منتقد فضاهای رسانه ای هستند و با دیدی باز و نیم نگاه به افق های روشن آینده از اهمیت جراحی رسانه روی آنتن آگاه هستند در انتقال و تسری سواد رسانه ای تاثیرگذار خواهد بود. همچنین درهای رسانه را به روی طیف های مختلف فکری می گشاید و از این راه امکان تضارب آرا را ایجاد می کند. ضمن این که به فراهم آوردن بستری برای آزادی بیان و تمرین نقد و نقدپذیری در جامعه مدد می رساند. زیرا رسانه ملی که خود منتقد بسیاری از دستگاه ها و پیگیر مطالبات مردمی از این دستگاه هاست به همگان ثابت می کند نقد را از خود شروع کرده است.

آذر علوی
روزنامه نگار

گزارش تصویری

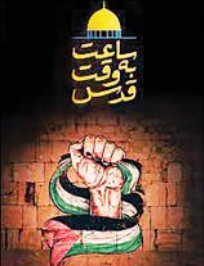
مناظره های چالشی جام جم

برنامه جام جم به فراخور موضوع سراغ گفت وگو یا مناظره می رود. در این برنامه که در دکوری مینی مال اجرا می شود بیشترین تمرکز بر طرح پرسش ها و پیگیری مطالباتی است که از سوی مخاطبان بیان و از سوی مجری برنامه مطرح می شود. در این برنامه شاهد حضور افرادی از طیف های مختلف فکری هستیم.

پنجره

بررسی آخرین تحولات سرزمین های اشغالی

امیر تاجیک جزو برنامه سازان دغدغه مند است که همیشه سعی می کند به واسطه ساخت مستند و برنامه های چالشی پاسخگوی نیاز طیف های مختلف مخاطبان باشد. از همین رو این اهداف را همیشه دنبال کرده است. برنامه «ساعت به وقت قدس» به تهیه کنندگی او از شبکه یک پخش می شود که این برنامه توانسته با اقبال مخاطبان روبه رو شود. این برنامه ترکیبی با موضوع فلسطین و مقاومت است که هر هفته به بررسی آخرین تحولات فلسطین و سرزمین های اشغالی می پردازد. یکی از نکات قابل تامل در برنامه ساعت به وقت قدس این است که مهمانان مختلفی دعوت می کند تا نظرات متفاوت در برنامه انعکاس پیدا کند. علی خلیلی یکی از مجریان این برنامه فلسطینی است. تاجیک، تهیه کننده و کارگردان برنامه ساعت به وقت قدس درباره اهداف این برنامه گفت: هدف اصلی و اولیه برنامه این بود که درباره مسائلی که یا به درستی به آنها پرداخت نشده یا شبهاتی در بحث فلسطین و مقاومت مطرح بود و طی سالیان مختلف سطحی بررسی و مطرح شده بودند به صورت صحیح تبیین صورت پذیرد.

بررسی تحولات کشور از منظر راهبردی

برنامه تلویزیونی «جریان» برنامه ای در حوزه مسائل سیاسی است که به بررسی تحولات کشور از منظر راهبردی می پردازد. این برنامه با هدف آگاهی مردم خصوصا نسل جوان با تحولات روز کشور و جهان از منظر راهبردی پخش می شود و با رویکردی که دارد و بحث هایی که با کارشناسان مطرح می گردد توانسته یکی از برنامه های جریان ساز و تاثیرگذار شبکه یک باشد. اجرای این برنامه را علیرضا ادر بر عهده دارد. این برنامه به دلیل ویژگی هایی که دارد و توجه و اقبال مخاطبانش تولید آن به فصل های دیگر هم رسید و در سری جدید از حضور چهره های سرشناس در برنامه دعوت شده که بحث های جذاب تر و دیدنی تری را در برنامه ایجاد می کنند که واکنش برانگیز هم هست. مثلا در یکی از قسمت های این برنامه به بررسی ابعاد سانسور تجمع ۲۲ میلیون نفری اربعین در رسانه های وابسته به استخبار جهانی پرداخت. در این برنامه همچنین جامعه ایران در آینه پیاده روی اربعین با حضور مهدی جمشیدی، بررسی شد.